

Lapszemle

2009. 51. hét

Behálózva

Sciennet: több száz ezer magyar futhat a pénze után

Kattant a bilincs a Sciennet nevű törzsvásárlói hálózat vezetőjének csuklóján, a 440 ezer tag pedig valószínűleg hosszú hónapokig várhat a fejleményekre. De legfőképpen a pénzére, amelyet befizetett a rendszerbe foglaló címén. A gyanú szerint csaknem egymilliárdos adócsalás történt, de féltő, hogy a jóhiszemű törzsvásárlók százmillióit is offshore cégek nyelték le.

GYÖRGY ZSOMBOR

Veled vagy nélküled, de rohamosan nő hálózatunk! Mi veled szeretnénk! - hirdette Svajerné Nagy Erika nem is olyan régen a Sciennet sikertörténeteit gyűjtő weboldalon. A törzsvásárlói hálózat aktivistája nem sejtette, hogy - ha nem is ezért az egy mondatért - kommandósok dörömbölnék majd pilisi lakása és irodája ajtaján, hogy lefoglaljanak mindent, ami csak összefüggésbe hozható a társasággal. Házkutatási, motozási engedéllyel érkeztek, majd elvitték a Sciennettel kapcsolatos összes dokumentumot, a számítógépet, még a telefont is. November 25-én egyszerre több mint negyven helyen csapott le a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának (VPOP) Merkúr bevetési egysége, megerősítve kétszáz nyomozóval és több informatikussal. Ekkor vették őrizetbe a hálózatot irányító Leinemann Zsoltot, akit a bíróság azóta előzetes letartóztatásba helyezett. A gyanú szerint a korábban „színes gyémántokkal” is kereskedő férfi majdnem 960 millió forint adó befizetését mulasztotta el, de hogy mi minden történt még a háttérben, azt a várhatóan hosszú hónapokig tartó vizsgálat deríti ki. A hatóság addig is zárta a cég számláján lévő 1,6 milliárd forintot, azoknak az embereknek a pénzét, akik jóhiszeműen fizettek be úgynevezett foglalót a rendszerbe. Történt mindez kevéssel karácsony előtt, amikor sokan - fogalmaznak a Sciennet tagjai - a bejglitől a laptopig szinte mindent a hálózat termékpartnereitől akartak beszerezni kedvezményesen. Most viszont nem jutnak hozzá a pénzükhöz, amíg a vizsgálat tart. Kérdés persze, hogy meglesz-e valaha a teljes összeg. Találkozónk, meg kell hagyni, igencsak furcsa körülmények között zajlik. Néhány napig kétséges volt, akad-e egyáltalán valaki, aki hajlandó megszólalni Sciennet-tagként, mivel az őket képviselő ügyvéd javaslatára hallgatásba burkolóztak. Úgyhogy hiába az egyik közösségi portálon keresztül számos hálózati tagnak kiküldött levél, semmi válasz. A csendet aztán kedd este egy Szilvia nevű hölgy töri meg, aki lelkesen közli telefonon: nagy dolgok várhatók, nem fogják hagyni, hogy semmivé váljon mindaz, amiért annyit dolgoztak. Az idő szorít, úgyhogy még aznapra meg is beszéljük a személyes találkozót, irány Angyalföld. A Tahi utcai irodaház előadótermébe lépve legnagyobb meglepetésemre Szilvián kívül sciennetes aktivisták kisebb serege fogad, mintha csak lakossági fórum készülődne. Itt találkozom Svajerné Nagy Erikával, férjével, Györggyel, Burger Anikóval, Ertel Mónikával és társaikkal. Hogy fokozzák megilletődöttségemet, mind a tizennégyen - gyorsan megszámolom, ennyien vannak - a párhuzamos széksorokban foglalnak helyet, engem pedig egy velük szemben lévő fotelba ültetnek. A hóhérasztó hangulat rá is nyomja bélyegét a beszélgetés kezdetére, aztán szép lassan kezdünk feloldódni. Megértem, mindannyian biztosak benne, hogy a gépezet eddig tökéletesen működött, s ha a hatóságok nem függesztik fel a Sciennet tevékenységét, nem is lett volna semmi baj. Elmagyarázzák, annyira komoly rendszer épült ki 2006 óta, hogy az élet szinte minden területén ki tudták használni a hálózat előnyeit az élelmiszerek

vásárlásától a tankolásig. 440 ezren lettek tagok, akik több mint 17 ezer úgynevezett termékpartnernél vásárolhattak, havi szinten is milliárdos forgalmat generálva. Svajerné szerint 50 ezren már sciennetes jövedelmükből éltek. A Sciennet ugyanis sajátos vásárlói klub: a hálózatba belépők különféle kedvezményekre jogosultak a cég partnereinél. Ám a rendszer elég bonyolult, csak a bennfentesek számára érthető zsargonnal, ahol az olyan szavak, mint „jog”, „mátrix”, „foglaló”, mind egy kicsit mást jelentenek, mint a mindennapokban. Sok esetben a tagok életét teljesen kitöltötte a hálózattal való foglalatosság: a pókerjátékos szenvedélyével vagy éppen vallásos buzgalommal szerveztek ismerősöket és ismeretleneket a piramisba. Elterjedt vélekedés szerint a „vallásos buzgalom” azért is helyénvaló kifejezés, mert a Sciennet nem más, mint a szcientológiai egyház pénzügyi manővere, ám erre egyelőre nem merült fel kézzelfogható bizonyíték. A hálózat képviselői ugyanakkor nem győzik hangsúlyozni, hogy a rendszer csak előnyöket hordoz, mindenki jól jár. A tagoknak azért jó, mivel olcsóbban jutnak hozzá mindahhoz, amit egyébként is megvásároltak volna. Ez a gyakorlatban 1-20 százalékos spórolási lehetőséget jelent. Hasznos húz a „termékpartner” kereskedő is, hiszen aktív törzsvásárlói réteget tud toborozni. S az állam is csak nyer, hiszen a fizetés szigorúan számlával történik, minden egyes kiadott vagy megkeresett forint után adóznak a felek. A termékpartnerek ráadásul főleg kis- és középvállalkozások, vagyis a bevétel családokhoz és nem multikhoz kerül, s a megvásárolt termékek is döntően magyar készítmények. A vásárlás utalvánnyal történt, a termékeket le is lehetett foglalozni, hogy aztán, ha a sciennetes számlán megfelelő mennyiségű pénz gyűlt össze, meg lehessen vásárolni őket. Ennél persze jóval komplikáltabb a hálózat, az egyik jelenlévő elárulja, neki is másfél évbe került, mire mindent átlátott. Ám a rendszer működésének megértésénél is nehezebb a tulajdonosi kör feltérképezése, olyannyira, hogy ez a jelek szerint még a hatóságoknak sem sikerült. A tagok azt mondják, a Sciennet a forgalom egy százalékát vette le jutalékként, ami, tegyük hozzá, nem csekély összeg a havi szinten milliárdos értékű kereskedelem esetén. De mint a VPOP-tól megtudjuk, a felső vezetők nem elégedtek meg ennyivel. Amit a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) tájékoztatása alapján tudni lehet: a Sciennet-rendszerben regisztrált törzsvásárlók és termékpartnerek a Sciennet International Llc.-vel állnak szerződéses jogviszonyban. Ugyanakkor a Sciennetrendszer működtetésének joga a Cipruson bejegyzett Sciennet Holding Ltd. tulajdonában van. A holding szerződésben biztosítja a Washingtonban postafiókszékhellyel bejegyzett Sciennet International Llc.-nek a rendszer magyarországi működtetésének lehetőségét. Tegyük hozzá mindehhez: eközben a cég korántsem nemzetközi, csak Magyarországon épített ki hálózatot. Schiffer Péter, a PSZÁF főigazgató-helyettese sajtótájékoztatóján ennél egyszerűbben is megfogalmazta, mit gondol a hálózat háttéréről. Ha valaki arra panaszkodik, hogy meggazdagodása forrását zárták el a hatóságok, ez meglehet, de csak néhány ember esetében, akik valóban jól kerestek a Sciennettel. Azok a tömegek viszont, amelyek a rendszerbe fektették a pénzüket, nem kerestek semmit, és nem is fognak - mondta. Vagyis kijelenthető, hogy csalás történt? - kérdezem már Binder István PSZÁF-szóvivőtől. Azt feleli, a felügyelet vélelmezte, hogy történtek jogszabálysértések, de mivel nyomozati eszközei nincsenek, nem tehetett mást, mint hogy felhívta a hatóságok figyelmét a gyanúra. A VPOP november 20-án rendelt el nyomozást különösen nagy mértékű adóhiányt okozó csalást feltételezve a Sciennet International Llc. tevékenysége miatt, rá öt napra pedig már következett is a fent említett bevetés. A hatóság megkeresésünkre tudatja, hogy lefoglalták a cég magyarországi számlavezető bankjánál fellelhető valamennyi számlát, egyben megkezdődött a számlaforgalom értékelése. Azon a számlán, amelyen 1,6 milliárd forintra bukkantak a fináncok, holott a vásárlási forgalomból következően 2,5 milliárdra kellett volna lenniük. Az érintett bank, nevezetesen a Volksbank és a hálózat szoros kapcsolatot ápolt, a két cég közötti egyedi megállapodás alapján a Sciennet törzsvásárlói jelentős kedvezményeket kaptak a pénzügyintézetnél. Mint előbbi honlapján szerepel: a hálózat tagjai a bankszámla megnyitásával kedvező (VIP) feltételekben részesültek. Az együttműködés háttéréről a pénzügyintézet kommunikációs igazgatójánál is érdeklődünk, de Kővári Szilvia semmilyen részletet nem árul el a banktitokra hivatkozva. Eközben a vámosoknak sikerült megállapítaniuk, hogy a Sciennet bevételeit döntően a rendszerbe belépő törzsvásárlók foglalói jelentették, vagyis olyan pénz, amelyért még senki sem nyújtott tényleges szolgáltatást. (E vonásában különbözik a Sciennet leginkább a hagyományos vásárlói kluboktól, és emiatt beszélnek sokan piramisjátékról a bedőlő hálózat kapcsán.) Ugyanakkor, s ez nagyon fontos a történet

megértéséhez, a jutalékoknak - vagyis azoknak a forgalom egy százalékából eredő összegeknek, amelyek valóban megilletik a céget - a több tízszeresét utalták ki a rendszer élén álló magánszemélyeknek. Ez pedig azt jelenti, amennyiben beigazolódnak a VPOP megalapozott gyanúja, hogy a felső vezetés eltüntette a jóhiszemű vásárlók által megszerezni kívánt termékekre, szolgáltatásokra befizetett foglalkoztatottakat vagy azok egy részét. Az egyébként is kusza ügyet tovább bonyolítja, hogy a vállalkozáshoz több más offshore cég is kötődik, amelyek a Sciennettől eredő százmilliókat nyelték el, úgyhogy a pénzügyőrség szerint felmerül a tömeges adóelkerülés gyanúja. A 14 törzsvásárló Angyalföldön azt mondja, nekik és a többi kisémbereknek ehhez semmi közük. Képviselőjük, Magyar György szerint a hatóságnak ugyan jogában áll lefoglalni bizonyítékokat, az azonban külön kérdés, hogy a cégvezetők követtek-e el adócsalást, illetve hogy a törzsvásárlói rendszer szabályosan működött-e. Úgy véli, abban nincs kivetnivaló, amilyen elvek szerint működött a rendszer, ezért feladatának a jóhiszemű érintettek képviselőjét tartja. Azt pedig, hogy a felső vezetők valóban csaltak-e, a hatósági vizsgálatnak kell kiderítenie. Ami viszont jócskán elhúzódhat. Részben ezért már létre is jött a Sciennet-károsultak Érdekképviselője, amelynek vezetője, Fehér György azt mondja, csak a bíróság jelentheti ki, hogy Leinemann Zsolt bűnös, de ha betartotta volna a törvényeket, most nem ülne rács mögött. Nagyon sok törzsvásárló - meséli - a hálózatépítők, sokszor barátok, ismerősök révén annak reményében fizetett be akár milliós nagyságrendű foglalkoztatottat, hogy rövid időn belül kedvezményként, jutalékként a többszörösét kapja meg. (A hálózat szabályai szerint a rendszerbe lépőket nem csupán saját vásárlásaik után illeti meg kedvezmény vagy jutalék, hanem azoknak a vásárlásai után is, akiket később ők hoztak a rendszerbe, azaz akik alattuk állnak a piramisszerű szervezetben. Ez a felépítés ismerős a multilevel rendszerből.) Fehér György szerint hiába szerepel a szerződési feltételek között, hogy a foglalkoztatott befizetett összeg nem igényelhető vissza, azt csak a teljes vételárra, többszörösen kiegészítve, levásárolni lehet, az előadások, prezentációk sokakat megtévesztettek. Állítja, Leinemann maga biztatta az embereket, hogy adják el házukat, autójukat, s fizessék be a pénzt foglalkoztatottként a Sciennet zseniális rendszerébe. Fehér György a VPOP-hoz hasonlóan úgy véli, a nagy pénzek nem a jutalékokból, hanem a foglalkoztatottakból jöttek, például abból a félmillió forintból, amelyet ő fizetett be. Nem túl optimista, szerinte a bírósági eljárás legalább két évig elhúzódik. De hogy addig se várjanak tétlenül, létrehozta a károsultakat összefogni hivatott Sciennetkárosultak.mindenkilapja.hu oldalt, s szeretné, ha megalakulhatna egy pertársaság. Idekívánkozik a kérdés: ha valóban ilyen nagy horderejű bűncselekmény történt, amelyben több százezer ember lehet károsult, miért csak bő három év múltán szűrt szemet a Sciennet működése, amely az ősszel még háromszázmillió forintos reklámkampányt is folytatott? Binder István a PSZÁF részéről azt mondja, jogszabály határozza meg, mely intézmények tartoznak a felügyelet alá, ilyenből akad is bőven, körülbelül kétezer, bankok, hitelezők, betétgyűjtők és megannyi más vállalkozás, valamint még több tízezer pénzügyi közvetítő. A vásárlói klubok, fogyasztói hálózatok azonban nem tartoznak közéjük, jóllehet ettől még számos hatóság vizsgálhatja a jogszerű működésüket. Elvben persze a PSZÁF bármilyen hazai gazdasági társaságnál kutakodhat, a szóvivő példája szerint akár egy éttermet működtető cégnél is, ha feltételezik, hogy ott illegális pénzváltás folyik. Ugyanígy tettek a Sciennetnél is, ahol jogosulatlan betétgyűjtést gyanítottak. A pénzügyi felügyelet azonban nem nyomozó hatóság, így az eljárás lefolytatása többek között a VPOP és az APEH feladata. Ha pedig a fogyasztók megtévesztésére alkalmas reklámtevékenység gyanúja merül fel, a Gazdasági Versenyhivatalnak (GVH) van tennivalója. A hírekből lehet tudni, hogy a vásárlói közösségek ellentmondásos tevékenysége fel is tűnt a GVH-nak, közleménye szerint a fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolása és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megszegése miatt folyik eljárás a Sciennet-, valamint a Lyoness-rendszerek működtetésében részt vevő vállalkozások ellen. Vizsgálják például, megalapozott-e a „Gazdagodjon meg költségeiből!” szlogen. Felmerül az a kérdés is, nincs-e valamiféle joghézag, nem vész-e el a gyermek a sok baba közt, vagyis nem lávírozhatnak-e könnyebben az ügyeskedők a csak a maguk szűk területén illetékes hatóságok között, mint ha egyetlen szerv gyakorolhatna felettük teljes kontrollt. Arról viszont nincs információnk, hogy politikusi- törvényalkotói szinten már foglalkoznának a több százezer embert beszerző törzsvásárlói hálózatok feletti ellenőrzés tisztázásával.

(Magyar Nemzet, 2009. december 12., szombat, Hétfégi magazin 29. oldal)

Vizsgálatok a ScienNet ellen

Összehangolt hatósági akciók a vásárlói klubnál

Hunyor Erna

Jövő nyárig is eltarthat az az átfogó és összehangolt hatósági vizsgálat sorozat, amely a ScienNet törzsvásárlói rendszer működésének ellentmondásossága miatt indult. A több százmillió forintos adóhiány akár meg is duplázódhat.

Panaszos levelek áradata özönlötte el a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságát azoktól a rászédett és becsapott emberektől, akik beléptek a ScienNet törzsvásárlói rendszerébe, s úgy vélték, valamilyen kár érte őket - mondta lapunknak tegnap Sipos Jenő, a vám- és pénzügyőrség szóvivője. Az interneten fellelhető egy levél, amely szerint a ScienNetnél törzsvásárlói választmány alakult, amely azért dolgozik, mint írják, hogy „a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága vizsgálatát segítse, s eloszlassa az ügyben kialakult félreértéseket”. Sipos Jenő azt mondta, nem tud arról, hogy a választmány hivatalosan felvette volna a kapcsolatot a vám- és pénzügyőrséggel. Mint mondta, jelenleg adatok feldolgozása és a tanúk kihallgatása folyik. Ismert, hogy a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága nyomozást indított a Washingtonban bejegyzett ScienNet International LLC magyarországi tevékenységével kapcsolatban, különösen nagy adóhiányt okozó adócsalás gyanúja miatt. A vámosok szerint a vállalkozás több százmillió forint adóhiányt okozott, ami a vizsgálat végéig meg is duplázódhat. A ScienNet ügyvezetőjét azóta előzetes letartóztatásba helyezték. A Gazdasági Versenyhivatal már az ősszel vizsgálatot indított az ilyen profilú cégek ellen a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megszegése gyanújával. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) már vizsgálta a törzsvásárlói hálózatok működését annak érdekében, hogy kizárják a jogosulatlan betétgyűjtési tevékenység lehetőségét. A felügyeleti vizsgálat sem tudta megállapítani, hogy ki a cég tulajdonosa, s a nyilvántartási rendszerét sem érték el. Ezért bejelentést tettek a társhatóságoknál, mivel a cég tevékenységei nem tartoznak a PSZÁF felügyelete alá.

(Magyar Hírlap, 2009. december 12., szombat, 8. oldal)

A versenykultúrát segítőket díjazta a GVH

Kiosztotta a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a Versenykultúra Központtal közösen (VKK) alapított Versenykultúráért díjat, valamint a Versenykultúráért Média Díjat. A Versenykultúráért díjat idén negyedszer, míg a Versenykultúráért Média Díjat első alkalommal adták át. Az előbbi elismerést azok a versenyhivatalon kívül tevékenykedő szakemberek kaphatják, akik az adott évben a legtöbbet tették a versenykultúra fejlesztéséért Magyarországon. Idén Alexa Noémi, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatója vehette át Nagy Zoltántól, a hivatal elnökétől az elismerést. A média díjjal - amelyet Módos Márton vett át - az InfoRádió szerkesztőségét jutalmazták. A Versenykultúráért Média Díjat annak a szerkesztőségnek, újságírónak adományozza a GVH, amely élen jár a közvélemény versenypolitikai, versenyjogi tájékoztatásában. Az ünnepség díszvendége Nagy-Britannia magyarországi nagykövete, Gregory John Dorey volt.

(Napi Gazdaság, 2009. december 14., hétfő, 3. oldal)

Nem támogatják az interchange-díj korlátozását

Nagy László Nándor

A kormány sem támogatja a bankkártyás fizetés kibocsátói járulékának (interchange-díj) múlt hét elején megszavazott formáját - tájékoztatta lapunkat a Pénzügyminisztérium. Arról a szaktárca nem nyilatkozott, hogy a mai végszavazás előtt koherenciaproblémára hivatkozva kiveszik-e az adott módosítót a pénzügyi törvényekből.

Erre már csak azért is szükség lenne, mert - mint elmúlt heti írásainkból kiderült - a Horn Gábor SZDSZ-es képviselő által benyújtott javaslatot egyedül az Országos Kereskedelmi Szövetség támogatta. A bankszakma szerint az árszabályozás kifejezetten káros lenne, mivel a kisebb bankok számára fenntarthatatlanná válik a kártyaüzletág, ezáltal szűkülhet a piaci verseny. Szót emelt a javaslat ellen az interchange-díj ügyben évekig vizsgálódó és komoly bírságot kiszabó Gazdasági Versenyhivatal (GVH) is. Szerintük szabályozásra szükség volna, ám a mérték kialakítását szakmai vizsgálatoknak kellene megelőzniük, s biztosítani kell a díjmértékek időszakonkénti felülvizsgálatának lehetőségét is - ez törvényi szabályozás esetén csak folyamatos törvénymódosítással lenne megoldható.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság idei karácsonyi kampánya arra hívja fel az ajándékvásárlók figyelmét, hogy ne készpénzt, hanem kártyát tartsanak maguknál.

(Napi Gazdaság, 2009. december 14., hétfő, 2. oldal)

Fogyasztókat védő felügyelet

A pénzügyi felügyelet (PSZÁF) honlapján - a szervezet tájékoztatása szerint - várhatóan márciustól lesz elérhető a pénzügyi vállalkozások, júliustól pedig a hitelintézetek hitel- és lízing-összehasonlító programja. Az erre vonatkozó információkat az érintett pénzügyi intézményeknek az eddigi önkéntes adatszolgáltatás helyett pénzügyminisztériumi rendelet alapján kell benyújtaniuk. Az ügyfelek kereshető és szűrhető módon ismerhetik majd meg a piacon kínált termékeket. A programmal érintett termékkála magába foglalja a fogyasztási hiteleket, hitelkártyákat, illetve lakás- és gépjárműhiteleket, valamint a lakáslízinget. A PSZÁF egyébként nemrég figyelemfelhívó közleményben szólította fel a hitelintézeteket és a pénzkölcsönt, áruhitelt nyújtó pénzügyi vállalkozásokat, hogy a karácsony előtti időszakban a felelős hitelezés elvének maradéktalan megtartásával és az ügyfelek fizetőképességének fokozott szem előtt tartásával járjanak el. Eddig azonban nem volt szükség arra, hogy a felügyelet fogyasztóvédelmi hatáskörében fellépjen. Mint rögzítették: a szolgáltatók érezhetően visszafogottan és a jogszabályi kereteknek megfelelően végzik tevékenységüket.

(Napi Gazdaság, 2009. december 15., kedd, 7. oldal)

Sok igen és erős nemek

Korrupcióellenes hivatal felállításáról döntött tegnap az Országgyűlés

- Nem elég az új, antikorrupciós törvény, a társadalomnak is akarnia kell a változást - mondta Bajnai Gordon miniszterelnök. Ezzel zárójelbe tett egy nem lényegtelen mozzanatot. A társadalom

esetleges akarata ugyanis ez esetben nem elég, a Fideszére is szükség volna. A parlament hétfőn kellő számú igen szavazattal döntött a Közbeszerzési és Közérdekvédelmi Hivatal létrehozásáról, ám a kisebbségben maradt nemeknek is nagy a jelentőségük. A Fidesz ugyanis kormányra kerülése esetén megszüntetné az intézményt. A célkitűzéssel egyetértenek, az eszközzel nem. Meggyőződésük szerint, ha a törvényesség őrzésére hivatott intézmények megfelelően ellátják a feladatukat, nincs szükség újabb hivatalra. A parlament tegnap úgy döntött, hogy a közérdekvédelmi hivatal élére tavasszal hat évre neveznek ki elnököt, így azonban megeshet, hogy ez csak egy óhaj marad. Szakértők jelentős része is vitatja az új hivatal létjogultságát, hozzátéve azonban, hogy a tegnap elfogadott törvény nagyon sok jó elképzelést tartalmaz, amelyeket mindenképpen meg kellene tartani. Ha így, ha úgy, egyértelmű, hogy a magyar privát és közéletet egyaránt nyomja a korrupció. Nyilvánvaló ez a közpénzekért folyó harc során, de ide lehet sorolni sok egyéb mellett a hálapénz rendszerével működtetett egészségügyet is. A rendőrség és az ügyészség, amelyet sok szemrehányás ér a korrupció virulása miatt, mintha bizonyítani akarna. Túl a politikusok elleni büntetőeljárásokon, a BKV-nak lényegében már nem maradt hivatalos irata, amit be ne kérettek volna. Nem is eredménytelenül. A parlament pedig tegnap arról is döntött: álljon fel a Centrum parkoló ügyeit vizsgáló bizottság.

Jövő tavasszal megalakul a közbeszerzési és közérdekvédelmi hivatal, amely a közpénzek gyanús elköltése esetén akkor is kiszabhat többmilliárdos bírságot is, ha a korrupció hibátlanul nem bizonyítható. Ha kormányra kerül, a Fidesz az új szervezetet valószínűleg megszünteti. A párt azt javasolja, inkább az ügyészségen belül hozzanak létre olyan szervezeti egységet, amelynek kizárólagos feladata a korrupció elleni fellépés. A tanúvédelmi programot pedig kiterjesztenék a gazdasági életben tapasztalt visszaéléseket feltáró személyekre is.

Lencsés Károly

A korrupció elleni fellépés ma az egyik legfontosabb kérdés - jelentette ki néhány napja Bajnai Gordon miniszterelnök. A kormány a közpénzügyek átláthatóvá tétele érdekében október végén be is terjesztett két törvényjavaslatot. Ezeket a parlament tegnap elfogadta. Márciustól így közbeszerzési és közérdekvédelmi hivatalt hoznak létre. Elnökét - a kormányfő és az államfő előterjesztése alapján - a parlament választja meg, hat évre. A szervezet a korrupciógyanús ügyekben vizsgálódhat, visszaélés esetén jelentős összegű bírságot szabhat ki. A Fidesz szerint nincs szükség újabb szervezetre, hiszen a nyomozó hatóságok a hivatali bűncselekmények esetén eddig is eljárhattak. Nem új szervezet jön létre, hanem a ma is működő, jórészt saját bevételekből gazdálkodó Közbeszerzési Döntőbizottság egészül ki a Közbeszerzési Igazgatósággal és a Közérdekvédelmi Igazgatósággal - érvel a kormányoldal. Ez utóbbi feladata lesz, hogy a tisztességes eljárás védelméről szóló - szintén tegnap elfogadott - törvényben meghatározott vizsgálatokat lefolytassa. Az igazgatóság gondoskodik a bejelentők védelméről is. Ha csak valószínűsíthető, hogy a közpénzek felhasználásával összefüggésben valaki jogosulatlan előnyhöz jut, a hivatal már felléphet, szankcionálhat. Az eljárást saját kezdeményezésre és bejelentésre, vagy sajtóinformációkra alapozva is lefolytathatják. Ha a közérdeksérelmet bizonyítottan látják, akár a kilátásba helyezett előny összegének kétszeresét kitevő bírságot szabhatnak ki, ami egy autópálya-tendernél vagy metróberuházásnál sokmilliárdos tétel. A törvény szerint a bejelentőt a büntetés tíz százaléka illeti meg. Ha valakit a jogsértő tevékenység feltárása miatt hátrány ér - rosszabbul fizetett munkakörbe helyezik vagy elbocsátják -, a hivatal ügyvédet biztosít számára, és a kieső jövedelem egy részét is folyósítja. A rosszhiszemű bejelentőt bírsággal fenyegetik: összege legfeljebb háromszázezer forint lehet. - A közérdekű bejelentők védelme jelentős előrelépés, amit már régen meg kellett volna tenni - hangsúlyozza Alexa Noémi, a Transparency International Magyarország (TI) ügyvezető igazgatója, a kormány Antikorrupciós Tanácsadó Testületének volt tagja (a grémium a civil szervezetek kivonulása miatt egy éve feloszlott). Az új hivatalt viszont anélkül hozzák létre, hogy vizsgálták volna, miért nem működnek kellő hatékonysággal azok a szervezetek, amelyeknek a korrupció elleni fellépés eddig is feladata volt. A régiós tapasztalatok sem túl biztatóak Alexa szerint, több helyütt is létrehozta ugyanis hasonló szervezetet, ám az - főként politikai nyomásra - nem működött kellő hatékonysággal, s ha mégis, akkor gyorsan lefejezték. A közérdekvédelmi hivatal vezetője felett gyakorlatilag nincs külső kontroll, így saját

jogkörében dönthet arról, mikor indít eljárást, és mikor nem - utal egy újabb szempontra Földes Ádám, a TI jogi tanácsadója. Emellett aggályosnak tartja, hogy nincsenek szabályozva a közérdekű bejelentő jogosítványai. Szerinte nem tisztázott ugyanis, hogy mit tehet, akinek a beadványát elutasítják, ám a bejelentés ténye őt magát bajba sodorta. Az Amerikai Egyesült Államokban - ahonnan a szabályozást átvették - maga a bejelentő is végigviheti az ügyet, és akár a bíróság előtt harcolhat a közvagyon visszaszerzéséért és az őt megillető jutalomért. - A csomagnak a közbeszerzések átláthatóságát és a közérdekű bejelentő védelmét szolgáló elemei egyértelműen üdvözlendők, de a koncepció egésze inkább elhibázott - véli Hack Péter büntetőjogász, a tanácsadó testület egykori tagja, aki, Alexa Noémihoz hasonlóan, kilépett a grémiumból. Szerinte téves elképzelés, hogy a Közbeszerzések Tanácsához telepítenek újabb jogosítványokat, miközben a korrupciós jelenségeknek az inkább része, mint megoldása. Hack ugyanakkor hangsúlyozza: ma is van vagy húsz olyan szervezet, amelynek dolga lenne, hogy felügyelje a közpénzek elköltését, ezért aligha van szükség újabb apparátusra. Inkább azt kellene tisztázni - fogalmaz -, mi az oka annak, hogy a Fővárosi Bíróság által tárgyalt korrupciós esetek döntő többségében a vesztegetési pénz nem éri el a húszezer forintot sem. Ez arra utal ugyanis, hogy csak a pitiáner ügyeket sikerült feltárni. Szerinte az sem szerencsés, hogy a hivatal bírságot szabhat ki akkor is, ha a vesztegetést nem sikerül bizonyítani. Földes Ádám szerint azonban ezzel nincs baj. Előfordulhat ugyanis, hogy a korrupció ténye egy büntetőeljárásban szükséges mértékig nem igazolható, ám a közérdek sérelme nyilvánvaló, mert például egy közhatalmi döntés láthatóan csak egyvalakinek az előnyét szolgálja, miközben a köz érdekét a legkevésbé sem. Ebben az esetben akkor is indokolt lehet a szankció, ha az ok ismeretlen. A Fidesz szerint sürgősen az új hivatal, mert a korrupció ellen nem a közigazgatási eljárási törvény alapján kell fellépni - hangoztatja Répássy Róbert frakcióigazgató. A most elfogadott törvényekben meghatározott esetek alapvetően a büntető törvénykönyv hatálya alá tartozó cselekménynek minősülnek, ezért a párt azt javasolta, hogy az ügyészségen belül hozzanak létre olyan szervezeti egységet, amelynek kizárólagos feladata a korrupció elleni fellépés lenne. Répássy szerint a bejelentők védelme érdekében sincs szükség a hivatalra, inkább a tanúvédelmi programot kellene kiterjeszteni a gazdasági életben tapasztalt visszaéléseket feltáró személyekre. Így jó esély van arra, hogy a Fidesz kormánya kerülve újraírja a szabályozást, és megszünteti a hivatalt.

*

Felállhat a Centrum Parkoló Kft., valamint a Fővárosi Önkormányzatok Parkolási Társulásának tevékenységét és kapcsolatát vizsgáló parlamenti vizsgálóbizottság. Herényi Károly (MDF) indítványa alapján a testület foglalkozik majd azzal, miért engedhette meg hét éven keresztül számos fővárosi kerület vezetése azt, hogy a Centrum Parkoló Kft. tíz évre „megingathatatlan pozíciót” szerezzen a parkolóhelyek üzemeltetésében.

(Népszabadság, 2009. december 15., kedd, 1+2. oldal)